

નાટક સમયસાર
શિબિર-૪
પ્રવચન-૧ તા. ૨-૩-૨૪ સવાર
ઉત્થાનિકા (૩૫-૫૧)
General

<u>જીવાદિ તત્ત્વ needed</u> * જીવાદિ ૭ તત્ત્વોની - વ્યવહાર શ્રદ્ધાથી નિશ્ચય શ્રદ્ધા - Eg. મોક્ષમહેલનો દ્વારપાળ - a) ન મળવું b) અટકવું	* Need patience - Eg. ફાધર વાલેસ - writing - Wait for પ્રસાદ
* અન્ય મહિમા ખરી જાય આત્મસ્વરૂપનો રસ - ઠરવાની અભિલાષા - તો જ પ્રયોજનસિદ્ધિ - Eg. સંતાન - દત્તક - પોતાનો * તે જ પ્રમાણે - દેહાદિમાં - પ્રથમ પ્રેમ - પછી અવગણના - શાતાનો ત્યાગ - દેહવ્યવહાર ચલાવે - સ્વભાનપૂર્વક	* Time waste ન લાગે? - Eg. મેઘ વરસે - ઉનાળાનો તાપ જોઈએ - પંચાંગ - ગુપ્ત પંચાંગ * સાધનાપથ દીર્ઘ ગતિ મંદ શક્તિ અલ્પ પણ પ્રભુચરણે અવશ્ય સફળ - લક્ષ્યવેધ Eg. તોપણ નિશ્ચય રાજચંદ્ર
* જ્ઞાની - દેહવ્યવહાર - સંસારપ્રવૃત્તિ - Eg. વકીલને ત્યાં ભેટ - મીઠાઈ etc. - વકીલને - વકીલનાં કુટુંબીજનોને * જ્યાં સુધી સંયોગ છે - સાચવવા - પોષવાની ફરજ - અંતરમાં અહં-મમ / રાગ નહીં * જ્ઞાની - અજ્ઞાનીમાં ફેર - Eg. કેદી ખેતી - ખેડૂત ખેતી - પરાણે - No ફરક - જ્ઞાની like કેદી ખેતી	
* પરની સ્વરૂપના મહિમા આસક્તિ ટાળવા સાથે અભ્યાસ - Eg. ગામમાં ગાંડો માણસ - સમજે - ભાસન નહીં - because અનાદિનો વિપરીત અભ્યાસ * અભિપ્રાયમાં ઘા - માત્ર બાહ્ય પરિવર્તન નહીં - Eg. મૂળમાં ઘા - વિકલ્પોની complaint - Eg. Platform - change અભિપ્રાય * તત્ત્વશ્રદ્ધા અત્યંત જરૂરી - Eg. Arjun - આંખની કીકી - લક્ષપૂર્વક અભ્યાસ કરવો	

૩૫) વસ્તુનાં નામ

<u>પર્યાયવાચી નામ ઉલ્લેખ</u>	<u>વસ્તુનાં નામ</u>
* જે નામો આવવાનાં છે તેનું સ્પષ્ટીકરણ * પર્યાયવાચી શબ્દો Similar wordsનો ઉલ્લેખ * જેથી સમયસાર નાટક સમજવું easy પડે * જ્યાં - જે - યોગ્ય ત્યાં - તે - વાપર્યાં છે * અલગ અલગ પ્રસંગે અલગ શબ્દોનો પ્રયોગ થયો છે * નાટકમાં જુદાં જુદાં નામે પાત્રનાં સંબોધનો -	૨) <u>પદાર્થ</u> - છ દ્રવ્યને પદાર્થ પણ કહેવાય - Eg. પરમકૃપાળુદેવ - ભક્તિને પદાર્થ ૩) <u>સમય</u> - કાળને સમય કહીએ છીએ - સમ + અય = સમ્યક્ પ્રકારે પરિણમન કરવાવાળા - છએ દ્રવ્યો સમય છે - જડ જડરૂપે - ચેતન ચેતનરૂપે - સ્વયંથી પરિણમે - અન્યથી નહીં ૪) <u>ધન / વસુ / વિત્ત</u> - તેની માલિકીની ચીજ છે - એક પરમાણુ પણ ધન છે - વસુ પણ કહેવાય
* વસ્તુ કોને કહેવાય - જેમાં અનંત ગુણ હોય - છએ દ્રવ્ય - વસ્તુ છે * વસ્તુનાં જુદાં નામો - - ભાવ - પદાર્થ - સમય - ધન - તત્ત્વ - વિત્ત - દ્રવ્ય - દ્રવિણ - અર્થ આદિ વસ્તુનાં	૫) <u>તત્ત્વ</u> - દ્રવ્યને તત્ત્વ પણ કહેવાય ૬) <u>દ્રવ્ય</u> - અનંત ગુણના પિંડને દ્રવ્ય કહેવાય - જીવ કે પરમાણુ - all - ત્રિકાળી પદાર્થ છે
૧) <u>ભાવ</u> - આચાર્ય અમૃતચંદ્ર said નમઃ સમયસારાય સ્વાનુભૂત્યા ચકાસતે ચિત્સ્વભાવાય ભાવાય - આત્મા વસ્તુ શુદ્ધ જ્ઞાનાનંદ ભાવસ્વરૂપ છે	૭) <u>દ્રવિણ</u> - દ્રવે તે - પર્યાય - also used as વસ્તુ - For ભિન્નતા from other દ્રવ્ય - છએ દ્રવ્યને દ્રવિણ કહેવાય ૮) <u>અર્થ</u> - પદાર્થ (પદ + અર્થ) - પદ = વાક્ય - એનો અર્થ - તે પદાર્થ - Eg. સાકર - વાચક પદાર્થ - વાચ્ય - છ દ્રવ્યોને અર્થ કહેવાય

૩૬) શુદ્ધ જીવ દ્રવ્યનાં નામ

શુદ્ધ જીવનાં નામો	
* શુદ્ધ જીવ દ્રવ્યનાં નામો - વિકાર / સંયોગ રહિત - શુદ્ધ સ્વરૂપ - સિદ્ધના જીવો * Different names of શુદ્ધ જીવ દ્રવ્ય (સ્વરૂપ or સિદ્ધ) ૧) <u>પરમપુરુષ</u> - પરમ આત્મા - not સ્ત્રીપુરુષ ૨) <u>પરમેશ્વર</u> - દશાએ તીર્થંકર - સ્વરૂપે સર્વ - Eg. નાની પણ ૬૪ પહોરી તીખાશ ૩) <u>પરમજ્યોતિ</u> - જ્ઞાનજ્યોતિ - સ્વયંજ્યોતિ - Eg. No fuel ૪) <u>પરબ્રહ્મ</u> - ભગવાન - ઉત્કૃષ્ટ બ્રહ્મ - Eg. બ્રહ્મમાંથી ૩ નીકળ્યા ૫) <u>પૂર્ણ</u> - સ્વરૂપે પૂર્ણ - દશા can be અપૂર્ણ ૬) <u>પરમ</u> - સર્વથી ઊંચો ૭) <u>પ્રધાન</u> - શ્રેષ્ઠ ૮) <u>અનાદિ-અનંત</u> - અસ્તિત્વ દશાએ - ત્રિકાળી દષ્ટિએ - સાદિ અનંત - પર્યાય જેટલો નહીં ૯) <u>અવિગત</u> - અવ્યક્ત - ઇન્દ્રિયોથી નહીં - જ્ઞાનથી ૧૦) <u>અવિનાશી</u> - નાશ નહીં - ધ્રુવ - પર્યાય (રાગ) વિનાશી છે ૧૧) <u>અજ</u> - અજન્મા - ન મરણ / ન જન્મ ૧૨) <u>નિર્ઘ્ન</u> - બે પ્રકારે નથી - અદ્વૈત ચિદાનંદ સ્વરૂપી ૧૩) <u>મુક્ત</u> - બંધ મુક્ત નથી - સિદ્ધત્વ - અબદ્ધ ત્રિકાળી મુક્ત - તો પર્યાયમાં - અસ્પૃષ્ટ ૧૪) <u>મુકુંદ</u> - મુક્તિ દેવાવાળા - ભીતરથી પ્રગટે તે મુકુંદ - છે મુક્તિ ૧૫) <u>અમલાન</u> - મળરહિત - દશામાં હોય સ્વરૂપમાં નથી	૧૬) <u>નિરાબાધ</u> - બાધા વિના - શરીર વિના પીડા વિના - રાગ વિના ૧૭) <u>નિગમ</u> - ઇન્દ્રિયગમ્ય નથી - શુદ્ધ બુદ્ધિથી જણાય ૧૮) <u>નિરંજન</u> - અંજન - મેલ - સ્વરૂપ તો પર્યાયમાં હોય - નિર્મળ છે ૧૯) <u>નિર્વિકાર</u> - શુદ્ધ ચિદાનંદ - સર્વ વિકારરહિત પ્રભુ છે - વિકાર only in પર્યાય ૨૦) <u>નિરાકાર</u> - જડ જેવો - શરીરપ્રમાણ છે - અરૂપી આકાર નથી પણ ભિન્ન છે Eg. Liquids - લોટો ૨૧) <u>સંસારશિરોમણિ</u> - સર્વગુણસંપન્ન - લોકાએ / સિદ્ધશિલા શુદ્ધ સર્વથા - સંસારની ઉપર ૨૨) <u>સુજ્ઞાન</u> - યથાર્થ જ્ઞાન - ચૈતન્યરસનો પિંડ કરનાર - શુદ્ધ reflecting surface ૨૩) <u>સર્વદર્શી - સર્વજ્ઞ</u> - સર્વદ્રષ્ટા - ત્રણ કાળ - એવું સર્વજ્ઞાતા - ત્રણ લોક - શક્તિવંત તત્ત્વ છે ૨૪) <u>સિદ્ધ</u> - સિદ્ધસ્વરૂપી - Eg. સિદ્ધ સમાન સદા પદ મેરો શુદ્ધાત્મા છું - Eg. સદા સિદ્ધ / અનાદિ સિદ્ધ ૨૫) <u>સ્વામી</u> - ત્રણ લોકનો - અનંત ગુણોનો સ્વામી - પરનો નાથ - સ્વધનનો સ્વામી છે - નહીં ૨૬) <u>શિવ</u> - કલ્યાણમૂર્તિ - ઉપદ્રવરહિત Not શંકર - Eg. નમુત્યુણમાં સિવમયલમરુ ૨૭) <u>ધણી</u> - જડ પૈસાનો નહીં - સ્વધનનો અનંત ગુણોનો ૨૮) <u>નાથ</u> - પર્યાયથી ભિન્ન જુઓ તો - સ્વરૂપ વિનાશ નહીં ૨૯) <u>ઈશ - જગદીશ - ભગવાન</u> - ઈશ્વર - ભગવાન - જ્ઞાનાનંદ લક્ષ્મીવાળો * ઉપમાજન્ય નથી આત્મા Eg. Tulsidas - રામ કોના જેવા રામ રામ જેવા હતા

પ્રવચન-૨ તા. ૨-૩-૨૪ બપોર

General
Renovate your life

<u>Demolish (સ્વાર્થ)</u> <u>પારમાર્થિક</u> * Wrong beliefs સ્વ-પર - દુનિયા you * કર્તા-કર્મ વિષેની ભ્રાંતિ તું સ્વતંત્ર છે	<u>Develop (સત્કાર્યો)</u> <u>પારમાર્થિક</u> * સ્વરૂપનો અભ્યાસ નિવૃત્તિ - પ્રવૃત્તિમાં * સ્વરૂપાનુસંધાન Verified by ભાવદશા
<u>વ્યાવહારિક</u> * સ્વાર્થત્યાગની તૈયારી કર્તવ્યો ઉપર - ઇચ્છાઓ અર્પણ * Rights કરતાં - duties પરેચ્છાએ જીવવું	<u>વ્યાવહારિક</u> * Give સમય - શબ્દ - સંપત્તિ - શરીર પ્રેમના કારણે - સંપત્તિના કારણે = યાદ * Eg. Birthday of servants Eg. રિક્ષાવાળા Eg. પૂજારી tip - hotel, barber, beggar!
* Eg. Arjun - Karna Shri Krishna - with - without * Eg. છપ્પર - થપ્પડ પુણ્ય - પાપ	* અમીરતા - પુણ્ય ઉદારતા - પુરુષાર્થ * Eg. Seed to ground - to get Will get ફળ - if પુરુષાર્થ
<u>Design (સદ્ભાવના)</u> <u>પારમાર્થિક</u> * કમજોરમાં કમજોરને સ્વીકારે - ગુરુ ગુરુ મળ્યા પછી કમજોર ન રહે - શિષ્ય * ભૂલ કરવા - No સમય is good ભૂલ સુધારવા - No સમય is bad	<u>Decorate (સદ્ગુણો)</u> <u>પારમાર્થિક</u> * ગુણજિજ્ઞાસા - ગુણખેતી ગુણવૃદ્ધિ * અભિપ્રાય - પરિણામ સ્થિરતા - યોગ્યતા વૃદ્ધિ
<u>વ્યાવહારિક</u> * પરોપકારની ભાવના Do good - not get good * રાખો તે રાખનું - આપો તે આપણું Eg. Vinobaji	<u>વ્યાવહારિક</u> * ગુણવૃદ્ધિ - સહજતાથી ચામડી - કપડાં - ornaments ભાવના - કાર્યો - ગુણો * સારો માણસ મરી ગયો સંપત્તિવાન - સત્કાર્યવાન - સદ્ગુણવાન
* દુનિયા asks - તેરે પાસ ક્યા હૈ God asks - તેરે સાથ કૌન હૈ * Eg. Dog - roti - yes / no You have - આત્મકલ્યાણ	* Eg. ઠંડા પહોરે travel - પછી તડકો પ્રમાદત્યાગ - old age * More you sweat in training Less you bleed in war

૩૭) સામાન્યપણે જીવ દ્રવ્યનાં નામ

<u>હવે સામાન્ય જીવ દ્રવ્યનાં નામ</u>	
૧) <u>ચિદાનંદ</u> - જ્ઞાનાનંદ - સહજાનંદ આત્મા	૧૬) <u>ભવભોગી</u> - ભવને ભોગવવાવાળો - રાગ-દ્વેષાદિ મનુષ્યાદિ ગતિમાં જનારો વિકારોને ભોગવનારો
૨) <u>ચેતન</u> - ચેતનારો - Consciousness	૧૭) <u>ગુણધારી</u> - અનંત ગુણોને ધારનારો - જ્ઞાનદર્શનાદિ
૩) <u>અલક્ષ</u> - ઇન્દ્રિયોથી જણાય નહીં તેવો	૧૮) <u>કળાધારી - વિદ્યાધારી</u> - આનંદાદિ કળા - અધ્યાત્મવિદ્યા ધારનારો શ્રેષ્ઠ વિદ્યા છે
૪) <u>જીવ</u> - શરીરધારી આત્મા	૧૯) <u>વેશધારી - અંગધારી - સંગધારી</u> - દેહધારી - પરિઘ્રધારી
૫) <u>સમયસાર</u> - સમય(દ્રવ્યો)માં સારરૂપ	૨૦) <u>યોગધારી - યોગી</u> - મન-વચ-કાયા - જોડાણ - ભોગી પણ ધારક કરનારો જોગી પણ
૬) <u>બુદ્ધરૂપ</u> - જ્ઞાનગુણની - જ્ઞાનસ્વરૂપી પર્યાયયુક્ત આત્મા	૨૧) <u>ચિન્મય</u> - જ્ઞાનમય વસ્તુ છે - Eg. જેમ સાકર મીઠાશમય છે તેમ
૭) <u>અબુદ્ધ</u> - શુદ્ધ સ્વરૂપ ન જાણે - ત્યાં સુધી અપૂર્ણ પર્યાય જ્ઞાનની	૨૨) <u>અખંડ</u> - અસંખ્ય પ્રદેશ છતાં ઘનખંડ - ટુકડા ન થઈ શકે
૮) <u>અશુદ્ધ</u> - વિકારી પર્યાયયુક્ત આત્મા	૨૩) <u>હંસ</u> - કીચડ ઘડણ નહીં - Eg. દૂધ-પાણી ભેદજ્ઞાન કરવાની શક્તિવાળો
૯) <u>ઉપયોગી</u> - જ્ઞાનોપયોગ	૨૪) <u>અક્ષર</u> - ક્ષર ન પામે - અક્ષય અવિનાશી
૧૦) <u>ચિદ્રૂપ</u> - જ્ઞાનવંત	૨૫) <u>આત્મારામ</u> - નિજપદમાં રમનારો
૧૧) <u>સ્વયંભૂ</u> - અનાદિ અનંત	૨૬) <u>કર્મકર્તા</u> - પરિણામોનો કર્તા - વિકારનો - શુદ્ધ ભાવનો - જડકર્મનો વ્યવહારે
૧૨) <u>ચિન્મૂર્તિ</u> - જ્ઞાનની મૂર્તિ ઘનખંડ	૨૭) <u>પરમવિયોગી</u> - ત્રિકર્મરહિત સંયોગ / વિકારરહિત
૧૩) <u>ધર્મવાન</u> - ગુણોનો ધારક	* આ સર્વ અશુદ્ધ જીવનાં નામો છે
૧૪) <u>પ્રાણવાન</u> - ચૈતન્યયુક્ત	
૧૫) <u>પ્રાણી - જંતુ - ભૂત</u> - Not વ્યંતર - but જીવ	

૩૮) આકાશનાં નામ૩૯) કાળનાં નામ

<u>આકાશનાં નામ</u>	<u>કાળનાં નામ</u>
* આકાશપદાર્થ - જડ, અરૂપી છે અનંતપ્રદેશી - એક દ્રવ્ય - સર્વવ્યાપી * વ્યવહારે - બે લોકાકાશ - અલોકાકાશ * આકાશ માટે વપરાતાં જુદાં જુદાં નામો	* These પર્યાયવાચી words Will help ahead in study * કાળ માટે વપરાતાં જુદાં જુદાં નામો
૧) ખં - ખ = આકાશ - ખગ = આકાશમાં ગમન કરનાર Eg. પક્ષી Eg. સૂર્ય	૧) યમ - Story - યમ આવે ભેંસ / પાડા પર - કાળની મુદત તે જ જમ / યમ
૨) વિહાય - આકાશ - ધારણ કરવું Eg. ભગવદ્ગીતા - અધ્યાય ૨/૨૨	૨) કૃતાંક - પૂરું કરનાર - કાળ - કરવાનો અંત
૩) અંબર (વસ્ત્ર) (આકાશ) - દિગંબર = દિશા / આકાશ જેનું વસ્ત્ર છે	૩) અંતક - અંતનો કરનારો - સમય પૂરો થયો
૪) ગગન - ગગૂ = આકાશ	૪) ત્રિદશ - તેરમું - end of ritual - End of all
૫) અંતરિક્ષ - કોઈ આધાર - આકાશનો આધાર નથી જેને આકાશ છે	૫) આવર્તી - પરાવર્તન કરવાવાળો - બદલવું - પલટાવવાવાળો (જડ and ચૈતન્ય)
૬) જગધામ - આખી દુનિયા જેમાં રહે છે - સર્વ એની અંદર	૬) મૃત્યુસ્થાન - મરવાનું સ્થળ - મુદત પૂરી થઈ
૭) વ્યોમ - Sky - space - atmosphere	૭) પ્રાણહરણ - ૧૦ પ્રાણ (૫ ઈન્દ્રિય + ૩ યોગ + શ્વાસ + આયુષ્ય) - પ્રાણ છૂટી જાય તે
૮) વિયત - વિસ્તાર	૮) આદિત્યતનય - સૂર્યનો પુત્ર - સૂર્યની ગતિનું માપ - કાળનું માપ - દિવસની આદિ કરનાર
૯) નભ - આકાશ - ખાલી - શૂન્યસ્થાન nothingness	
૧૦) મેઘપથ - વરસાદનો રસ્તો - મેઘનો પંથ વાદળાં આકાશમાં ચાલે છે	

૪૦) પુણ્યનાં નામ૪૧) પાપનાં નામ

<u>પુણ્યનાં નામ</u>	<u>પાપનાં નામ</u>
૧) <u>પુણ્ય</u> - શુભ ભાવ - ભાવ - શુભ પરમાણુ બંધ - દ્રવ્ય	૧) <u>પાપ</u> - હિંસા, જૂઠાદિ અશુભ ભાવ - ભાવ - અશુભ પરમાણુ બંધ - દ્રવ્ય
૨) <u>સુકૃત</u> - સારાં કામ કરવાં તે - શુભ કાર્યો	૨) <u>અધોમુખ</u> - અધોગમન થાય - નરકાદિ - અશુભ કાર્યો થકી - No પક્ષપાત Eg. રામ - મોક્ષ લક્ષ્મણ - નરક
૩) <u>ઉર્ધ્વવદન</u> - ઊંચા સ્થાને જાય - સ્વર્ગાદિ - મુખ જ ઉપર તરફ - goes up	૩) <u>એન</u> - પાપ - ઉદય હોય પુણ્યનો પણ - જેના ફળમાં દુઃખ ભોગવવું પડે
૪) <u>અકરોગ</u> - નહીં કરવાવાળા રોગાદિ - All turns out good	૪) <u>અધ - કંપ</u> - પાપ - અશુભ - કંપન કરે
૫) <u>શુભ કર્મ</u> - શાતાવેદનીય બંધાય - તેનું ફળ - comforts, luxuries	૫) <u>રોગ</u> - પાપથી રોગ થાય - પાપ જ રોગ છે - અશાતાનો ઉદય થાય
૬) <u>સુખદાયક - ભાગ્ય</u> - સંસારમાં શુભ ફળદાયક - દુનિયાની દૃષ્ટિએ - સુખી દેખાય	૬) <u>દુઃખધામ</u> - પાપભાવ - અશુભ ભાવ - દુઃખનો બંધ ભલે પુણ્યોદય પણ - પાપફળ - દુઃખની પરિસ્થિતિ
૭) <u>બહિર્મુખ</u> - બાહ્ય ભાવ - બહિર્મુખતા છે - અક્કડ રહે - વિનમ્ર રહેવું	૭) <u>કલિલ - કલુષ - કિલ્લિષ</u> - મેલ - દુઃખદાયક પરિણામ - હલકાં પરિણામ - મલિન ભાવો
૮) <u>ધર્મ</u> - વ્યવહાર ધર્મ પણ બંધકારણ - પરમાર્થ નથી - Don't stop in it	૮) <u>દુરિત - અશુભ</u> - ભૂંડી / ખોટી / જૂઠી રીત - અશુભ કર્મનાં નામો છે
* ફળમાં મગ્ન તો અધર્મી - પાપબંધ કરે - ઉદયમાં do પરોપકાર - વિશુદ્ધતાનો પુરુષાર્થ કરો	* પાપોદયમાં ધર્મી - સમતા ધારણ - પાપપરિણામ - પાપફળ - બે અલગ છે
* જ્ઞાની વિરક્ત રહે - વૈરાગ્ય વધારે - Eg. ઉદયભાઈ - horse - રથ - Which goes - cannot be mine	* Eg. ૨ ચક્રવર્તી go to નરક - in પુણ્યોદય - ઉદય પુણ્યનો - બંધ પાપનો પાપફળમાં કેવળજ્ઞાન - પાપપરિણામમાં નહીં

૪૨) મોક્ષનાં નામ

<u>મોક્ષનાં નામ</u>	
૧) <u>સિદ્ધક્ષેત્ર</u>	- આત્મા પૂર્ણ શુદ્ધ તે જ સિદ્ધક્ષેત્ર (અસંખ્ય પ્રદેશે શુદ્ધતા તે જ સિદ્ધક્ષેત્ર) - સિદ્ધશિલાએ જાય તે વ્યવહાર છે
૨) <u>ત્રિભુવનમુકુટ</u>	- અધો - મધ્ય - ઊર્ધ્વ - ૩ ભુવનના અંતે - વ્યવહારે - Eg. જેમ ધુમાડો ઉપર જાય તેમ દેહ છૂટતાં
૩) <u>શિવસ્થલ</u>	- આનંદનું સ્થળ - સુખનું ધામ પ્રગટ - શિવ - નિરુપદ્રવ - રાગનો ઉપદ્રવ નથી
૪) <u>અવિચળસ્થાન</u>	- ક્યારેય છૂટતું નથી - પાછાં આવતાં / થતાં નથી
૫) <u>મુક્તિ - મોક્ષ</u>	- દેહ - કર્મ - વિભાવથી છુટકારો - મોહક્ષય = મો.ક્ષ.
૬) <u>વૈકુંઠ - શિવ</u>	- દેવદેવીઓવાળું સ્થાન, સેવા કરે - સ્વર્ગ - according to Hindus - પરમ શુદ્ધ આનંદની દશા
૭) <u>પંચમગતિ</u>	- ૪ ગતિ નહીં - રાગરહિત દશા - રાગરહિત થતાં જે ગતિ તે
૮) <u>નિર્વાણ</u>	- શાંત - શીતલીભૂત થઈ ગયા - ઉપદ્રવ - અકલ્યાણભાવરહિત
* આત્માની પૂર્ણ શુદ્ધ પર્યાય - તે મોક્ષ - પરની અપેક્ષાએ - તો સિદ્ધશિલા - Eg. પોપટ - gold cage - ઝંખે છુટકારો * Death - different દશા - different names - મોત - દેહવિલય - કાળધર્મ - નિર્વાણ	

General
Power of belief

<u>Power of belief</u>	<u>Belief defines your journey</u>
* Whatever mind believes - can achieve God does not give idea - that you can't fulfil * Change mind - man changes Eg. Father - son - jigsaw * Eg. Mother Teresa Something - 4 million changed in the mind in Africa * Eg. Gandhiji Purpose of history life changed - statue * All legendary figures Had an - shift came ordinary life - something happened * Your past may be ordinary But future - Eg. If specs can change change	* Belief - will shape your journey Mind opens - life opens - when belief changes * If life has to expand Beliefs need to expand * Rest of your future Starts now * God is one - whom - beliefs imposed Eg. Sculpture - God - depends on belief * If want more rain - vessel Even God can't give more than belief * God completes the sentence You have begun
<u>Reset the axis</u>	<u>Alter your beliefs</u>
* What can we do about our potential Shift in - chemistry perception will change * Scale a few metres Find world beautiful * Never too late - to awaken How useful life can be * Need internal churning Eg. Be a co-author of your destiny * Reset your axis Around which life rotates * Abusing gift - giver Abusing life - God	* Miracles can happen Change your - change your specs beliefs * Eg. Gandhiji - Britishers Enemies - flag - Mountbatten * Don't create psychological blocks Expand your beliefs * With mental rearrangement Changes your perception - world / you * Eg. Thermometer shows problems Doctor solves problems * Identify yourself with a goal Larger than life

૪૩) બુદ્ધિનાં નામ

બુદ્ધિનાં નામ

- ૧) પ્રજ્ઞા (પ્ર - વિશેષ / જ્ઞ - જ્ઞાન)
 - શુદ્ધ - સૂક્ષ્મ બુદ્ધિ - તે પ્રજ્ઞા
 - જ્ઞાનથી રાગને ભિન્ન કરે તે
 - Eg. SQ - not IQ
- ૨) ધિષણ્ણા
 - સૂક્ષ્મ બુદ્ધિ - ભિન્ન કરે તે
 - Eg. નારિયેળ - રાગ - આત્મા
 - છોતરાંથી ટોપરું
- ૩) સેમુષી (સેમુસી)
 - જેની બુદ્ધિ સ્વભાવસન્મુખ હોય
 - બહિર્મુખ બુદ્ધિ - તે નહીં
- ૪) ધી - મેધા - મતિ - બુદ્ધિ
 - બુદ્ધિ શુદ્ધ ચૈતન્યમાં રહે - લક્ષ પર તે ધી
 - આત્માનું જ્ઞાન કરે - ડહાપણ - મેધા
 - સ્વરૂપમાં લગાવે - તે મતિ
 - આત્માને જાણે - તે જ બુદ્ધિ
- ૫) મનીષા - સુરતી
 - આત્માનંદમાં રમે - તે સુરતી
 - વિચારક તે મનીષ પુલ્લિંગ / મનીષા સ્ત્રીલિંગ
- ૬) ચેતના
 - ચૈતન્યસ્વભાવમાં ઘૂસી જાય
 - તે જ્ઞાનશક્તિને ચેતના
- ૭) આશય
 - અભિપ્રાય - opinion દેવો
 - સ્વરૂપ પૂર્ણ છે - તેવી બુદ્ધિ
- ૮) અંશ
 - ત્રિકાળીનો (અંશી) અંશ - એક સમયની પર્યાય
 - Eg. કેવળજ્ઞાન પણ અંશ છે because પર્યાય
- ૯) વિશુદ્ધિ
 - વિશુદ્ધ ચિત્તને બુદ્ધિ
 - અંતર્મુખી - નિર્મળ બુદ્ધિ
 - સ્વભાવનું અવલંબન લે તે

૪૪), ૪૫) વિચક્ષણ પુરુષનાં નામ
(સમ્યગ્દષ્ટિ પુરુષ માટેનાં નામ)

વિચક્ષણ પુરુષનાં નામ	
૧) <u>નિપુણ</u> (ડાહ્યો) - આત્મા અને આત્માની વિચારને ભિન્ન કરે - કિંમત કરે તે	૧૪) <u>કળાવંત</u> (Artist) - ૭૨ કળા - સ્વરૂપાનુસંધાનની શ્રેષ્ઠ અધ્યાત્મકળા - કળા આવડે તે
૨) <u>વિચક્ષણ</u> (હોશિયાર) - આત્માનું જ્ઞાન જેને થયું - દુનિયાનું જ્ઞાન તે નહીં Eg. ક્ષણને સારામાં લગાડે	૧૫) <u>કોવિદ</u> (શ્રેષ્ઠ બુદ્ધિ) - શાંત બુદ્ધિ - આત્મભાનવાળો degree નહીં - તે કોવિદ
૩) <u>વિબુધ</u> (વિશેષ બુદ્ધિવાળો) - સમ્યક્ બુદ્ધિવાળો - not શાસ્ત્રજ Not પંડિત - સમ્યગ્દષ્ટિ - but આત્મજ	૧૬) <u>કુશળ</u> - સમકિતી જ કુશળ - આત્માનું જ્ઞાન જેને તે કુશળ
૪) <u>બુદ્ધ</u> - શુદ્ધ સ્વભાવને જાણે તે	૧૭) <u>સુમન</u> - સારા મનવાળો - દષ્ટિ જેની શાંતસ્વરૂપમાં
૫) <u>વિદ્યાધર</u> - Not દેવ જે ત્રિકાળી સ્વરૂપમાં પર્વત પર રહે - રહેવાની વિદ્યાવાળો	૧૮) <u>દુક્ષ</u> (Perfect) - આત્મકલ્યાણમાં perfect - આત્મજાગૃત
૬) <u>વિદ્વાન</u> (જ્ઞાનવાન) - વિદ્યમાન ભગવાન આત્મા - જાણવાવાળો	૧૯) <u>ધીમંત</u> - જેમ શ્રીમંત - સ્વરૂપલક્ષ્મીવાળો તેમ ધીમંત દુનિયા પ્રત્યે વૈરાગ્ય
૭) <u>પટુ</u> (Brilliant) - સ્વભાવ તરફ - Not solve વળેલો તે - problems puzzles	૨૦) <u>જ્ઞાતા</u> (Not કર્તા) - જાણવાવાળો - રાગ, શરીરથી કરવાવાળો નહીં ભિન્ન
૮) <u>પ્રવીણ</u> - શુદ્ધ સ્વરૂપને પામર છું જાણે - એમ જાણે તે નહીં	૨૧) <u>સજ્જન</u> - સ્વમાં રહે તે - moral and Not લૌકિક - spiritual
૯) <u>પંડિત</u> - આત્માને જાણે તે - માત્ર શાસ્ત્રોને તે નહીં	૨૨) <u>બ્રહ્મવિત્</u> - આત્મલીન સ્વરૂપસ્થ - બ્રહ્મને સેવે તે
૧૦) <u>ચતુર</u> (clever) - કર્મના નાશમાં ચતુરાઈ - સ્વભાવસન્મુખ રહે	૨૩) <u>તજ્ઞ</u> - તેને જાણનાર - આત્માને જાણનાર
૧૧) <u>સુધી</u> - સમ્યક્ - જગતમાં રમે તે નહીં બુદ્ધિ સ્વરૂપમાં રમે તે	૨૪) <u>ગુણીજન</u> - ગુણની શુદ્ધ પર્યાય - ગુણો પ્રગટ પ્રગટ કરી છે (not દ્રવ્યાનુયોગવાળો અર્થ)
૧૨) <u>સુજન</u> - ભલો માણસ - આત્માને ઓળખે તે	૨૫) <u>સંત</u> - દુઃખ દૂર કરે તે - Eg. તેના પરથી Santa Claus નામ
૧૩) <u>મતિમાન</u> - મતિવાળો - આત્મામાં લગાડે તે	- શાંતિ પમાડે તે સંત - Not વેષધારી But ગુણધારી - અંતરબોધવાળો - સમકિતી

૪૬) મુનીશ્વરનાં નામ૪૭) દર્શનનાં નામ

<u>મુનિનાં નામ</u>	<u>દર્શનનાં નામ</u>
૧) <u>મુનિ</u> - બોલે તે મુનિ નહીં - મૌન તે મુનિ - પોતાના આનંદને જાણનાર	૧) <u>દર્શન</u> - સ્વ-પરને દેખવું
૨) <u>મહંત</u> - મહત્ત્વમાં બુદ્ધિ - સ્વરૂપના અધિષ્ઠાતા લાગેલી - Not મંદિરના / મઠના	૨) <u>વિલોકન</u> - સ્વ-પરને એકસાથે - વિના attachment આલોકવું - જોવું (નહીં તો ભોગવવું)
૩) <u>તાપસ</u> - ઇચ્છાનિરોધ કરી અમૃતસ્વરૂપમાં રહેવાવાળા	૩) <u>દેખવું</u> - સ્વ-પરને દેખવું
૪) <u>તપી</u> - અમૃતસ્વરૂપ આત્માની સન્મુખ તે	૪) <u>અવલોકન</u> - સ્વ-પરને અવલોકવું
૫) <u>ભિક્ષુક</u> - અયાચીવૃત્તિ ઉદાસીન - આત્માનંદના ભોગી	૫) <u>દગચાલ</u> (આંખની કરામત) - સ્વ-પરને દેખવાની ચાલ
૬) <u>ચારિત્રધામ</u> - શાંતિ / આનંદના ધામ સ્વરૂપમાં રમનારા	૬) <u>લખન</u> - લક્ષણ
૭) <u>યતિ / જતિ</u> - યત્નાપૂર્વક જીવે - સ્વભાવની રક્ષા કરે - વીતરાગી	૭) <u>દૃષ્ટિ</u> - નજરિયા - Eg. બહેન - no વિકાર Same age girl
૮) <u>તપોધન</u> - તપ જેનું - આનંદભાવ - આત્માની શોભા ધન છે - પ્રગટેલો - વધારી છે	૮) <u>નિરીક્ષણ</u> - નીરખવું - સાચી રીતે જોવું - જેથી સમ દૃષ્ટિ રહે - No ઇચ્છા of પરિવર્તન
૯) <u>સંયમી</u> - અતીન્દ્રિય આત્મામાં લીન - ઇન્દ્રિયોનો નિગ્રહ	૯) <u>જોવું</u> - જોવું
૧૦) <u>વ્રતી</u> - સ્વરૂપમાં વીંટાઈ ગયો છે - restraints બહારમાં	૧૦) <u>ચિંતવન</u> - ચિંતવન કરવું
૧૧) <u>સાધુ</u> - શ્રેષ્ઠ - no પ્રતિકાર - બાહ્યાંતર પરિગ્રહત્યાગી - સ્વરૂપને સાધે તે સાધુ	૧૧) <u>ચાહન</u> - દેખવું - not ચાહવું
૧૨) <u>ઋષિ</u> - આત્મકલ્યાણમાં રત - આત્મસ્થની લબ્ધિ પ્રાપ્ત - પ્રતિપળ આનંદની વૃદ્ધિ થાય છે	૧૨) <u>ભાળવું</u> - ભાળવું - જોવું

૪૮) જ્ઞાન / ચારિત્રનાં નામ

<u>જ્ઞાનનાં નામ</u>	<u>ચારિત્રનાં નામ</u>
૧) <u>જ્ઞાન</u> - જાણવું	૧) <u>સંયમ</u> - ઇન્દ્રિયથી હટી - અતીન્દ્રિયમાં સ્થિર
૨) <u>બોધ</u> - જ્ઞાન	૨) <u>ચારિત્ર</u> - સ્વરૂપમાં રમવું / ચરવું
૩) <u>અવગમ</u> - નિશ્ચય કરવો - ન્યાયશાસ્ત્રનો શબ્દ છે	૩) <u>આચરણ</u> - સ્વરૂપમાં રમવું
૪) <u>મનન</u> - જ્ઞાનમાં એકાગ્ર હોવું	૪) <u>ચરણ</u> - સ્વરૂપમાં ચરણ / રમવું
૫) <u>જગતભાનુ</u> (સૂર્ય) - ચૈતન્યપ્રકાશ = જગતનો સૂર્ય છે	૫) <u>વૃત્ત</u> (વૃત્તિ) - સ્વરૂપની વૃત્તિ - રાગ વિનાનું સ્વરૂપનું પરિણમન - બહિર્મુખી કે અંતર્મુખી
૬) <u>જગતજ્ઞાન</u> (પ્રાણ) - જગતને જાણવાવાળા	૬) <u>સ્થિરવાન</u> (ઘૈર્યવાન) - સ્થિરપણું આત્માનંદમાં

૪૯) સત્યનાં નામ૫૦) જૂઠનાં નામ

<u>સત્યનાં નામ</u>	<u>જૂઠનાં નામ</u>
૧) <u>સમ્યક્</u> - જેવું છે તેવું જાણવું	૧) <u>અયથાર્થ</u> - યથાર્થ - વસ્તુ જેમ - Eg. પાણી શીતળ નહીં છે તેમ વસ્તુનો ધર્મ not by saying કેવળીનિરપેક્ષ વક્તાનિરપેક્ષ
૨) <u>સત્ય</u> - આત્મા - not only regarding બોલવું સત્સ્વરૂપ - જ્ઞાન સત્ય હોવું જોઈએ	૨) <u>મિથ્યા</u> - જૂઠ - ભ્રાંતિ - કલ્પનાઓ
૩) <u>અમોઘ</u> - સફળપણું - પરમાનંદ - never રામબાણ - સ્વરૂપમાં - fails	૩) <u>મૃષા</u> - જૂઠ - સત્યથી વિરુદ્ધ
૪) <u>સત્</u> - ત્રિકાળી છે	૪) <u>વૃથા</u> - સર્વજ્ઞ પ્રતિપાદિત ન માનવું
૫) <u>નિઃસંદેહ</u> - સંદેહ વિના	૫) <u>અસત્ય</u> - સાર નહીં
૬) <u>નિરધાર</u> - નક્કી - નિર્ણય - ચિંતન-મનન કરી કરવું - થવો - નિશ્ચય નિર્ણય થવો	૬) <u>અલીક</u> - જૂઠ
૭) <u>ઠીક</u> - સત્યનો પર્યાયવાચી છે	૭) <u>મુઘા</u> - મૂર્ખો
૮) <u>યથાર્થ</u> - જેવું છે તેવું જાણવું	૮) <u>મોઘ</u> - જૂઠાપણું - અમોઘથી વિપરીત
૯) <u>ઉચિત</u> - સત્ય	૯) <u>નિષ્ફળ</u> - ફળ વિનાનું
૧૦) <u>તથ્ય</u> - જેવું છે તેવું	૧૦) <u>વિતથ</u> - તથ્યની સામે
૧૧) એ બધાની આગળ 'અ' લગાડવાથી અસત્ય / જૂઠનાં નામ થાય છે	૧૧) <u>અનુચિત</u> - ઉચિતની સામે
	૧૨) <u>અસત્ય</u> - સત્યની સામે
	૧૩) <u>અઠીક</u> - ઠીકની સામે

૫૧) નાટક સમયસારના ૧૨ અધિકાર

<u>૧૨ અધિકાર</u> * મૂળ સમયસાર ગ્રંથમાં ૯ અધિકાર છે આમાં ૧૨ અધિકાર છે * ૧૨ અધિકાર ૧) જીવ ૨) નિર્જીવ - અજીવ ૩) કર્તા-કર્મ ૪) પુણ્ય-પાપ ૫) આસ્રવ ૬) સંવર ૭) નર્જરા ૮) બંધ ૯) મોક્ષ ૧૦) સર્વવિશુદ્ધિ ૧૧) સ્યાદ્વાદ ૧૨) સાધ્ય-સાધક * મૂળ સમયસારમાં - જીવ-અજીવ સાથે છે - સર્વવિશુદ્ધિ છેલ્લો છે	* <u>દરવાનુયોગ દરવાનુજોગ દૂરિ કરૈ</u> - આત્માને પરદ્રવ્ય, પરભાવ, પર્યાયથી પૃથક્ બતાવશે * <u>નિગમકૌ નાટક પરમરસપોષ હૈ</u> - શુદ્ધાત્માનું નાટક બતાવશે - પરમરસ પોષવાવાળો ગ્રંથ છે - નિગમ = જ્ઞાન - શાંતરસનું નાટક - not વીરરસ * <u>ऐसौ परमागम बनारसी बखानै जामें</u> આત્મરસી બનારસીદાસજી પદ્યમાં વર્ણવે છે * <u>ग्यानको निदान सुद्ध चारितकी चोष है</u> - શુદ્ધ જ્ઞાન અને ચારિત્રનું કારણ છે - પરમશાંતિરસને પુષ્ટ કરવાવાળું છે - અકષાય સ્વભાવની વાત છે
* <u>धरै समैसार कोष है</u> સમયસારરૂપી ભંડારમાં ૧૨ અધિકાર છે * દ્રવ્યાનુયોગનો ગ્રંથ છે તત્ત્વજ્ઞાનની વાત છે પણ અધ્યાત્મદૃષ્ટિથી છે	* પ્રયોજનભૂત વાત છે મુક્તિનું પ્રયોજન છે * વાંચવાની નહીં - રસ લેવાની ચીજ છે - Eg. Not like a food inspector Who tastes - but not enjoy - Enjoy it - સેવો - ભોગવો એને